

жайність капусти.

5. Вплив строків посіву на урожайність квасолі і сої.

Досить важливою справою є підготовка до роботи на ділянці, складання разом з учнями плану ділянки, який виражається в кресленнях, та в наміченні тих дослідів, які будуть проводитися. Складання плану – креслення ділянки, а також вміння перенести його на земельну площу та реалізувати на практиці – досить важливий момент в політехнічному підході до роботи на ділянці [3].

Провівши весь цикл робіт від посіву до збирання врожаю на ділянці, учні отримують міцні знання про рослину як цілого організму, про умови, необхідні для її життя та розвитку, про органи рослин і їх функції, про найпростіші методи управління рослинами з метою отримання високого врожаю.

На ділянці в роботі учнів є всі можливості встановити єдність теорії та практики. Це завдання вирішується шляхом уроків на ділянці та влаштування конференцій зі звітами про роботу, з доповідями про рослини, які вирощувалися на ділянці, про відкриття вчених. Не тільки отримання високого врожаю в кінці літа та восени, а й педагогічна робота з учнями повинна бути метою діяльності, яка здійснюється на ділянці.

Правильно організована ділянка містить багатий матеріал для різних робіт, необхідно тільки зуміти використати його в педагогічних цілях [1].

Література

1. Вербицький В.І. Дослідницька робота з біології і сільського господарства в школах і позашкільних навчальних закладах: історія і сьогодення / В. Вербицький, Л. Манорик, М. Пінчук // Рідна школа. – 2008. – №7-8. – С.3-7.
2. Вербицький В. Еколого-натуралістична діяльність позашкільних закладів: шляхи розвитку // В. Вербицький, Л. Манорик / Біологія і хімія в школі. - 1998. -№1.-С. 23-25.
3. Журавель С.В. Дослідницька робота в сільській школі: Посібник для вчителів/ С.В Журавель, М.О. Пінчук / . - К.: Рад. шк., 1984. - 120 с.
4. Організація дослідно-експериментальної роботи в сучасній школі // Управління школою: Науково-методичний журнал. – 2007. – №34.
5. Положення про навчально-дослідну земельну ділянку загальноосвітніх шкіл та позашкільних навчально-виховних закладів. Затверджено наказом Міністерства освіти України від 01.11.95 р. №307 // Біологія. – 2009. – №22-24. – С. 52-55.

ВПЛИВ СВІТОГЛЯДУ ЛЮДИНИ НА ДОВКІЛЛЯ

Л. В. Малаканова, Л. В. Юрченко

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Ми живемо в дуже складному суперечливому світі, в якому легко втратити орієнтири. Більшість погоджується з ізом тим, що українське суспільство переживає кризу, причому в різних напрямках своєї життєдіяльності – політичну, економічну, духовну, екологічну. Де шукати витоки її? Не важко помітити, що криза духовної сфери буття людини охопила весь світ, усе людство. Незалежно від суспільного устрою, в усіх країнах світу, нарощуються такі явища, як алкоголізм, наркоманія, злочинність, моральна деградація; зростає кількість самогубств, пов'язаних з розчаруванням життям, особливо серед підлітків і молоді; збільшується кількість і обсяг екологічних лих, спричинених бездушною людською діяльністю.

Покращення матеріального добробуту громадян України, обіцяне сучасним урядом, не вирішить проблеми й не усуне кризи, тому що причи-

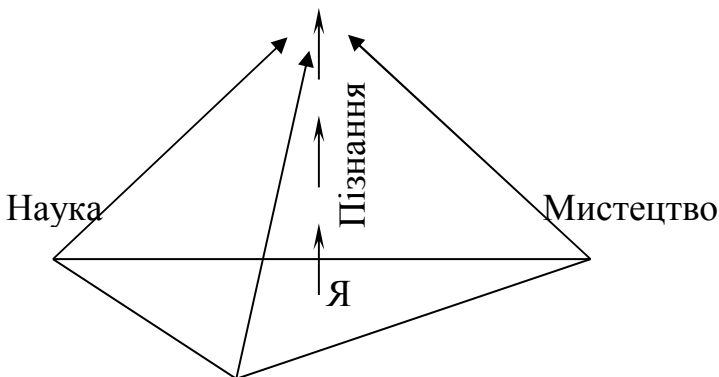
на її полягає в утраті людиною розуміння сенсу свого існування. Образно говорячи, в останній час людство нагадує пасажирів потягу, всі клопоти полягають лише в тому, щоб зручніше, з комфортом улаштуватися всередині вагону, але абсолютно забувши, куди і навіщо вони їдуть [1]. Отже, відбулася втрата людством стратегічних – духовних орієнтирів свого життя, безпосередньо пов'язаних із світоглядом людини.

В усій оглядальній історії людства прослідковується прагнення людей побудувати в своїй свідомості струнку систему світобудови, визначити своє місце в ній і відповідно жити, орієнтуючись на ці уявлення. Про сенс життя людини, про її місію завжди замислювалися найкращі філософи, вчені, письменники та прості люди (Сократ, Платон, Кант, Циолковський, Вернадський, Сковорода, Бердяєв, Реріх тощо).

Криза, яка охопила світ наприкінці ХХ століття, має по-суті світоглядний характер. Видатний учений-енциклопедист В. І. Вернадський вважав, що пізнання людиною оточуючого світу йде за трьома взаємозбагачуючими напрямками: через науку, мистецтво то релігію [1].

Єдину реальність (буття), до пізнання якої прагне людина, можна зобразити у вигляді наступної моделі:

Образ буття

Релігія (Теїзм)

Рис. 1 Модель пізнання реальності (буття)

Щоб наблизитися до розуміння цієї реальності, недостатньо розглядати її грані окремо, як це робиться в сучасній освіті (науковий аспект), важливо ще зуміти побачити єдність усіх трьох граней – їхню узгодженість, взаємозалежність, взаємодоповнюваність, в решті решт гармонію.

Пізнання оточуючого світу й розширення свідомості людини йдуть начебто по спіралі, але воронкоподібній. Спочатку нагромаджуються знання й досвід; потім синтезуються ці розрізнені (поодинокі) знання в єдине уявлення про оточуючий світ, причинно-наслідкові зв'язки в ньому; нарешті, спираючись на це якісно нове уявлення, нагромаджуються більш глибокі знання та досвід і так далі. Зараз, на початку ХХІ століття створилися сприятливі умови для синтезу. Саме зараз важливо поєднати в ціле всі знання і весь досвід людства та отримати, таким чином, якісно нове, розширене уявлення про Світ

і закони його Буття. Зауважимо, що жоден досвід пізнання людиною реальності (буття) не може бути проігнорований без нанесення втрат цілісному уявленню про Світ – ні науковий, ні філософський, ні естетичний, ні релігійний, ні особистісний.

Проте сучасна освіта, на жаль, не дає такої стрункої, єдиної картини Буття. Одним із головних недоліків сучасної освіти є те, що вона не дає людині ті орієнтири в житті, про які ми говорили вище. Саме освіта призначена розставити віхи, за якими може рухатися людина в своєму розвитку.

«Кожен повинен вчитися шляхом свого власного досвіду,» - стверджує східна мудрість. «...Не приймай нічого остаточно, поки сам собі цього не доведеш. Проте, якщо ти розсудливий, то скористаєшся порадою та досвідом людей, які пройшли цей шлях до тебе. На кожному переході шляху буде видно, що ті, кому вдалося пройти далі, залишили знаки – віхи для тих, хто йде за ними». Отже, скористаємося порадами мудрих, щоб прослідкувати причинно-наслідкові зв'язки між світоглядом людини і наслідками її життєдіяльності.

Людина так само, як наука, вважає оточуючий світ матеріальним. Все існуюче є матерія та енергія, які існують вічно. Проте наука, і відповідно освіта, поділяють матерію на живу та неживу, формуючи бездушне ставлення людини до неживого. Філософія стверджує, що життя – це спосіб існування, а біологія обмежує життя способом існування білкових тіл. Це суб'єктивне уявлення про життя. Поняття матерії, життя суттєво ширші. Матерія обмежена в своїх градаціях стоншення. Те, що релігія називає Духом, насправді найтонша матерія, поки що не відома і не досліджена наукою, хоча вже є поодинокі спроби це зробити (наприклад, Тихоплав). Життя – це нескінна зміна форм прояву тонкої (Дух) і грубої матерії. Наш розум є властивістю тонкої матерії, що притаманне їй і вічно існує, але форми вияву цього розуму постійно змінюються. Розумний увесь Космос. Увесь Всесвіт знаходиться в постійному еволюційному розвитку. Отже, усвідомивши, що все існуюче (буття) має свою форму (елементарна часточка, атом, молекула, енергія тощо) і спосіб існування (твердий, рідкий, газоподібний, хвильовий, молекулярний тощо) людина може навчитися цінувати буття і не руйнувати гармонію в ньому: не плювати на землю, яка годує; не ламати дерева; не забруднювати довкілля; не вбивати тварин задля втіхи.

Людина не усвідомлює, що їй даровані блага (природа, сонечко, повітря, вода тощо), якими вона може користуватися, але обов'язково дбайливо і доцільно, не порушуючи їх гармонії. Людина взяла на себе право бути хазяїном природи, її творцем. І сьогодні пожинаємо свої результати, бо за енергетичним законом Космосу – «Що посієш, те й пожнеш». Діяльність людини негативно впливає на кількість і якість прісної води на планеті, тому зменшуються і зникають представники фауни, що живуть у прісній воді. Щорічно в ріки всього світу скидається до 450 млрд. кубометрів побутових і промислових відходів, забруднюючи природу. Щорічно в світі від забрудненої води хворіють біля 500 млн. людей. Кількість захворювань зростає, тривалість людського життя в багатьох країнах скорочується.

Вода містить більше 13 тисяч токсичних речовин. На жаль, не існує природних механізмів незшкодження такої кількості екзотоксинів, тому вживання брудної води викликає безліч захворювань. Вчені з'ясували, що при виведенні з організму більшість лікарських препаратів не втрачають своєї біологічної активності дуже тривалий час, зберігаючи структуру і лікарські властивості в стічних водах, які скидаються в систему водоочисних споруд. Учені Вашингтонського Університету виявили, що більшість самок лосося, які мешкають у річці Колумбія, були спочатку самцями. До зміни статі призвели

жіночі статеві гормони естрадіол і його аналоги, концентрація яких в річці в декілька разів перевищувала максимально припустиму норму.

Більшість учених світу переконані, що наступна світова війна буде не за територію чи сферу впливу, а за чисту воду. Бездумна людська діяльність (побудова гребель, гідроелектростанцій, штучних морів, відсутність очисних споруд) призвела до того, що вода застоюється, задихається, втрачає структуру (деструктується), забруднюється, стає непридатною для життя. А вода ж – джерело життя. Вода – основний компонент живих організмів, без неї не може існувати жодна клітина організму. Якщо клітина зневоднюється, її робота припиняється. Вода – універсальний розчинник; вона регулює всі функції організму, зокрема активність усіх розчинних речовин; всі процеси життєдіяльності організму залежать від раціонального руху води: регулювання температури тіла; доставка поживних речовин і кисню до кожної клітини організму; захист і буферизація життєво важливих органів; допомога при перетворенні їжі в енергію; виведення шлаків – продуктів життєдіяльності тощо.

Отже, завдання сучасної освіти – розширення свідомості, відмова від догм і усталених уявлень, розширення світогляду людини, щоб він дав можливість людині усвідомити буття, свій сенс існування в ньому і зрозуміти, що все в її руках – зруйнувати себе і світ чи стати творцем світу в собі і навколо себе за законами Всесвіту.

Література

1. Баныкин Н. П. Семь лекций о Живой Этике/ Н. П. Баныкин – Новосибирск. Изд-во Новосибирского у-та, 1998 г. – 96 с.
2. Бутакова О. А. Вода. Возвращение утраченных свойств./ О. А. Бутакова. – Нижний Новгород, 2008. – 104 с.
3. Вернадский В. М. Труды по всеобщей истории науки/ В. М. Вернадский. – М.: Наука, 1988. Лекции 1-3. О научном мировоззрении.

ПРОЕКТ ЯК ДІЯЛЬНІСНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ

Минаєв О.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

У наших школярів при добрих предметних знаннях спостерігається низька функціональна грамотність. Мабуть це пов'язане з тим, що й досі часто вчителі спрямовані у своїй діяльності на заучування учнями інформації у готовому вигляді. Недостатньо педагогі використовують нові технології навчання. Це й засвідчили дані опитування вчителів трудового навчання, виконаного у рамках магістерського дослідження. На запитання як часто ви використовуєте нові форми й методи роботи – 27% вчителів відповіли ствердно, 55% – від опитаних засвідчили, що рідко звертаються до інновацій, а 18% – дуже рідко. 5% вчителів взагалі вважають, що вони відволікають від навчання.

Для переведення знань учнів на функціональний рівень, що диктується умовами сьогодення на конкурентному ринку праці, вчителю необхідно вчити дітей самостійно ставити перед собою, мету, мотивувати навчання, знаходити засоби досягнення мети, формувати у себе самооцінку, вміння до самоконтролю. Саме до такого діяльнісного методу відноситься проектний метод.

Робота над проектом заключається у наступному: